

Monumentnummer*: 522125

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* **16 december 2002**
Kadaster deel/nr **82920/52**

*Woonplaats** 's-Graveland
*Gemeente** Wijdemeren
*Provincie** Noord-Holland

Locatiennaam 's-Graveland
Locatieomschrijving

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
's-Graveland	A			692
's-Graveland	A			1128
's-Graveland	A	1781	A3	
's-Graveland	A			1161
's-Graveland	A			627
's-Graveland	A			1160
's-Graveland	A			1180
's-Graveland	A			707
's-Graveland	A			444
's-Graveland	A			481
's-Graveland	A	1781	A7	
's-Graveland	A			1908
's-Graveland	A			1780
's-Graveland	A			479
's-Graveland	A			445
's-Graveland	A			1632
's-Graveland	A			191
's-Graveland	A	1781	A4	

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
's-Graveland	A	1781	A1	
's-Graveland	A	1781	A6	
's-Graveland	A	1781	A2	
's-Graveland	A	1781	A5	
's-Graveland	A			1633
's-Graveland	A			815
's-Graveland	A			447
's-Graveland	A			1127
's-Graveland	A			1233
's-Graveland	A			735
's-Graveland	A			1618
's-Graveland	A			190
's-Graveland	A			814
's-Graveland	A			480
's-Graveland	A			192
's-Graveland	A			478
's-Graveland	A			184
's-Graveland	A			1909
's-Graveland	A			195
's-Graveland	A			1779
's-Graveland	A			1617
's-Graveland	A			628
's-Graveland	A			626
's-Graveland	A			615
's-Graveland	A			452

*Omschrijving***

Omschrijving onderdeel 2: HISTORISCHE PARK- EN TUINAANLEG.

Tengevolge van de eigendomsgeschiedenis van Spanderswoud, het opdelen van de buitenplaats, het later weer samenvoegen en vervolgens uitbreiden met naastgelegen buitenplaatsen is hier nooit een groots samenhangend parkontwerp gerealiseerd. Hierdoor wordt een aantal verspreide elementen uit verschillende perioden aangetroffen. De samenbindende factor hierin is de sterke rechte lijn, gevormd door de ontginningsstructuur, en zichtbaar in de grote open ruimte aan de noordzijde en de lange met grote beuken beplante Spanderslaan. Voorts zijn er twee kerngebieden, rond het huis en de aanleg op het voormalige Wolfsbergen. De aanleg in de directe omgeving rond het huis. Dit rechthoekige gebied wordt van oudsher omgeven door een stelsel van brede sloten. De oostelijke

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

sloot kent een halfronde uitstulping. Niet duidelijk is of dat een 18de eeuwse vorm, dan wel een latere poging tot verlandschappelijking van de waterloop is. Tengevolge van deze waterloop is ook de kenmerkende ligging van de dienstgebouwen ontstaan. Behalve de brug met de lantaarns bestond er een tweede 19de eeuwse brug aan de zuidoost zijde. Deze is echter verdwenen. Op dit grondgebied bevonden zich aan de noordoost zijde de moestuin en de boomgaard. Dit is nog duidelijk herkenbaar aan de tuinmuren en het poortgebouwtje. Thans wordt dit deel weer opnieuw ingeplant met fruitbomen en leifruit. Waarschijnlijk heeft er tevens een bescheiden formele aanleg bestaan voor het huis en ten zuiden hiervan. De in oorsprong rechthoekige vijver en de laan met de grote beuken ten zuiden van het huis wijzen hierop. Vervolgens heeft er in de loop van de eerste helft van de 19de eeuw een verlandschappelijking van de tuin plaats gevonden. De rechthoekige vijver werd rond met een eilandje in het midden. Voor het huis kwam een grote parkweide, door geboomte en struiken omgeven. In dit bos werd een rondgaande wandeling opgenomen. Vanuit het huis bestaat een fraaie zichtlijn tot aan het Noordereinde, waar enige bomen in de laanbeplanting weggelaten zijn teneinde dit zicht te bestendigen. In de noordrand van de wandeling staat een grote tamme kastanje waarvan de leeftijd op een kleine 400 jaar wordt geschat. Omstreeks 1900 werd een, naar de mode van die dagen, nieuwe formele tuin aansluitend aan de zuidgevel van het huis aangelegd. Oude afbeeldingen tonen ook bloemborders en een rosarium. Dit is echter weer verdwenen, maar de plaats van de tuin, met een aanleg op hoofdlijnen is nog herkenbaar. In deze tuin staat aan de zuidzijde een borstbeeld op een hoge 18de eeuwse voet opgesteld. Deze voet is opgevestigd bij baggerwerkzaamheden in één van de 18de eeuwse vijvers en vermoedelijk afkomstig van Wolfsbergen. Het borstbeeld is van onbekende oorsprong. Het tweede belangrijke kerngebied wordt gevormd door de landschappelijke aanleg op het oostelijke deel van het grondgebied dat oorspronkelijk bij Wolfsbergen behoorde. Hier heeft aanvankelijk een bescheiden 18de eeuwse formele aanleg bestaan ongeveer midden op het perceel. Het kanaal met de twee vijvers herinnert nog aan deze periode. Vervolgens is men rond 1800 het achterste deel van de percelen gaan bebossen waarbij ook de grote slingerdijver is aangelegd. Hierop werd na aankoop van dit deel bij Spanderswoud in 1843 een aansluiting gemaakt door de Spanderslaan door te trekken in gevorkte vorm en met een slingerend verloop naar het zuiden te leiden. Hierbij werd in de noordoostelijke punt van het bos een uitzichtpunt gecreëerd. De twee poten van de nieuwe laan werden aangesloten op een vermoedelijk oudere laan die ooit op de scheiding van de beide percelen lag. Het bos ontsluit een aantal open weiden. Aan de rand van één van deze weiden werd een tweetal dienstwoningen gebouwd.

Waardering

De HISTORISCHE PARK- EN TUINAANLEG is van algemeen belang:

- vanwege de herkenbaarheid van de historisch gegroeide situatie, die representatief kan heten voor de geschiedenis van veel buitenplaatsen in 's-Graveland. Hierbinnen zijn restanten van een 18de eeuwse aanleg opgenomen in de verlandschappelijkte delen;
- vanwege de fraaie landschappelijke aanleg voor het huis;
- vanwege het unieke open karakter van het noordelijke deel.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument